

Huomioitavia asioita maahanmuuttajalapselle / -nuorelle aikaa varattaessa

Tässä ohjeessa käsitellään oleskeluluvalla Suomeen muuttavien henkilöiden asiakkuutta Tampereen kaupungin Lasten ja nuorten terveysterveystoimissa. Oleskeluluvalla henkilö voi muuttaa Suomeen esimerkiksi pakolaisuuden, työn teon, opiskelun, perheen yhdistymisen, perheen yhdistämisen, paluu muuton tai muun vastaavan syyn vuoksi. EU-kansalaisia ja Pohjoismaiden kansalaisia ja Sveitsin kansalaisia koskettavat maahanmuutossa eri säännöt kuin muualta maailmasta tulevia henkilöitä, mutta ne eivät vaikuta tähän ohjeeseen.

Ajanvarauksen suunnittelu

Varaa aikaa 1,5-2 kertaa enemmän kuin normaaliin laajaan tarkastukseen. Maahanmuuttajan ensimmäinen käynti terveydenhoitajalle kannattaa aina tehdä laajana lästä riippumatta. Lääkärin aika kannattaa varata tarpeen mukaan, mikäli se ei iän puolesta kuulu ohjelmaan. Huoltajat tai vanhemmat kutsutaan mukaan maahantulotarkastukseen.

Ennen ajanvarausta kannattaa soittaa perheeseen ja kysyä, minkä kielen tulkki vastaanotolle tarvitaan, ellei Pegasoksessa ole asiasta selkeää mainintaa. Lähetä kutsu aina kirjeellä kotiin. Koululaisille voi lähettämisen lisäksi antaa kutsun mahdollisuuksien mukaan esim. omankielenopettajan kanssa, jolloin opettaja voi kääntää kirjeen oppilaalle.

Ennen tarkastusta

Ennen tarkastusta on syytä tarkistaa potilaskertomustekstit. Mikäli Pegasos-tekstiä ei ole, niin tarkista ensin löytyykö syntymäajalla oikea nimi ja osoite, aiemmin käytössä ollut väliaikainen henkilötunnus voi löytyä näin. Mikäli on oletettavaa, että aiemmin on tehty terveystarkastus, mutta tietoja ei löydy, niin on syytä ottaa yhteyttä mahdolliseen terveystarkastuksen tekijään ja selvittää asia. Kannattaa muistaa, että lapsen nimi saattaa koostua ensin omasta etunimestä, sitten isän etunimestä ja sitten isoisan etunimestä ja tällöin saattaa tulla sekaannuksia lapsen ja vanhemman nimissä eli syntymäpäivät ja vuodet on syytä tarkistaa huolella.

Kiintiöpakolaiset, paluumuuttajat ja perheen yhdistämisen kautta tulevat maahanmuuttajat

Kiintiöpakolaiset, paluumuuttajat ja perheen yhdistämisen kautta tulevat maahanmuuttajat käyvät maahantulotarkastuksessa melko nopeasti maahan saapumisen jälkeen Hervannan terveysasemalla maahanmuuttajien omalla terveydenhoitajalla (2-4 viikkoa maahantulon jälkeen). Täältä tehdään läheteet verikokeisiin ja keuhkoröntgenkuvaan sekä tarkistetaan rokotukset ja aloitetaan tarvittaessa nopeutetut rokotusohjelmat. Hervannan terveysaseman maahanmuuttajaterveydenhoitaja kirjaa kaikista maahantulotarkastuksessa käyneistä tiedot Tampereen kaupungin Pegasos-järjestelmään. Kiintiöpakolaisilla, perheen yhdistämisen kautta tulevilla ja paluu muuttajilla pitäisi olla henkilötunnus jo maahan saapuessaan, mutta toisinaan henkilötunnuksen saaminen saattaa kestää muutaman viikon, mutta turvapaikanhakijoiden UMA-koodin kaltaista tunnistuskoodia ei heillä ole käytössään missään vaiheessa. Kiintiöpakolaisilla ensimmäisen puolen vuoden ajan lääkäripalveluista vastaa yksityinen lääkäriasema ostopalveluna ja Hervannan terveysaseman maahanmuuttajien terveysterveystoimien huolehtii muutoin heidän terveysterveystoimistaan.

Muusta syystä Suomeen muuttanut

Mikäli perhe on tullut maahan muusta syystä (vanhemman työ, avioliitto, omatoiminen perheen yhdistyminen, opiskelu jne.) ei perheelle järjestetä samalla tavalla maahantulotarkastusta, joten tällaisten lasten kohdalla on syytä tarkistaa rokotukset ja arvioida tarve tuberkuloosiseurantaan (THL:n sivuilta voimassa oleva lista tuberkuloosiseulottavista maista) sekä tarve verikokeiden ottamiseen (lääkärin arvioi laboratoriokokeiden tarpeen).

Mikäli henkilö on Suomessa oleskeluluvalla alle vuoden, hänellä ei välttämättä ole henkilötunnusta tai hän on saattanut hakea henkilötunnuksen, mutta hänellä ei ole kotipaikkaoikeutta. Ilman kotipaikkaoikeutta oleva henkilö joutuu maksamaan kulunsa itse. Mikäli lapsella tai nuorella ei ole kotipaikkaoikeutta, niin asiakasmaksutoimistosta saa ohjeet miten tarkastusten laskuttamisen suhteen toimitaan ja sieltä saa tiedon voimassa olevien maksujen suuruudesta.

Yli vuodeksi myönnetty oleskelulupa oikeuttaa normaalisti myös kotipaikkaan. Kotipaikkaan oikeutettu henkilö on oikeutettu kaikkiin samoihin palveluihin maksutta kuin kuntalainenkin ja häntä koskevat samat terveyskeskus- yms. maksut, kuin muita kuntalaisia.

Mikäli henkilöllä ei ole suomalaista henkilötunnusta, niin hänelle luodaan Pegasokseen väliaikainen henkilötunnus. Mikäli henkilö myöhemmin saa suomalaisen henkilötunnuksen, silloin hänen väliaikaisen henkilötunnuksensa tiedot yhdistetään oikeaan henkilötunnukseen.

Selvitettävää

Selvitä itsellesi kyseisen maahanmuuttajan lähtömaan tuberkuloosiseulontatarve (THL) sekä rokotusohjelma (WHO). Vastaanotolla selvitetään vielä suullisesti onko thorax-röntgen ja maahantulolaboratoriokokeet otettu mikäli lapsi/nuori saapuu maasta, josta tullessa ne pitää tarkistaa. Vastaanotolla selvitetään myös lapsen rokotushistoria, johon kelpaa vain virallinen rokotustodistus lähtömaasta. Mikäli rokotuksista ei ole esittää todistusta, niin rokotusohjelma aloitetaan alusta.

Rokotukset

Rokotustodistuksen voi usein pyytää skannattuna tai faksattuna kotimaasta. Muussa tapauksessa rokotusohjelma aloitetaan nopeutettuna ohjeen mukaan ajatuksella, että lapsi/nuori ei ole saanut yhtään rokotetta. Jos rokotuksia on saatu lähtömaassa ja on epäselvää miten niitä jatketaan, Tampereen kaupungin tartuntatautiyksiköstä saa hyvää ja asiantuntevaa konsultaatioapua. Perheille kannattaa tarjota mahdollisuus jatkaa omakustanteisesti aiemmassa asuin maassa aloitettuja rokotussarjoja (hepatiitit, meningokokki jne.), jotka eivät täällä kuulu rokotusohjelmaan.

Kirjaaminen

Pegasokseen käyntitekstiin tulee kirjata:

- thx-rtg: onko otettu ja tulos ja mahdollinen hoito, jos tuberkuloosi on todettu
- maahantulolabrotoriokokeet: onko otettu ja vastaukset ja mahdolliset hoidot positiivisiin tuloksiin liittyen

Rokotteiden osalta kirjataan kaikki jo aiemmin annetut rokotteet rokotelehdelle ja mikäli rokotussuunnitelma poikkeaa tavanomaisesta, niin se kirjataan käyntitekstiin näkyviin.

Vastaanotolla

Ensimmäisessä terveystarkastuksessa on syytä tarkistaa lapsen mitat (pituus, paino ja päänympäryys), ryhti, liikkuminen, hienomotoriikka, näkö ja kuulo. Haastattelulla on syytä selvittää puheen kehitys, aiempi oppiminen ja arjen sujuminen sekä perheen taustoja ja tämän hetkistä tilannetta. Haastattelun tekoon on hyvä käyttää maahanmuuttajalapsen ja -nuoren terveystarkastuksen muistilistaa. Valmiissa muistilistassa on sisällytettyä traumaa kartoittavat osiot. Traumaa kartoittava osio olisi syytä tehdä kaikille pakolais- tai turvapaikanhakijataustaisille ja toistaa 1-2 vuoden välein muutamia kertoja maahantulon jälkeen ja erityisesti silloin, jos lapsella tai nuorella on oireilua. Mikäli perhe on tullut maahan muusta kuin turvapaikan haun tai pakolaisuuteen liittyvän syyn vuoksi, voi traumatisoitumiseen liittyvät kysymykset jättää käsittelemättä. Kasvatusasiat on kuitenkin syytä selvittää aina ja kysyä väkivallasta sekä päihteiden käytöstä. Lisäksi olisi hyvä kysyä onko perheellä tai lapsella/nuorella huolia. Aina on hyvä kartoittaa myös perheen voimavaroja ja positiivisia kantavia asioita elämässä ja tukea perhettä ja lasta/nuorta selviytymisessä.

Lähteet:

Kaupungin ohjeistukset

Migri

Sosiaali- ja terveysministeriö

THL

Tampereen kaupungin terveydenhoitaja Päivi Koivu

Tampereen vastaanottokeskuksen terveydenhoitaja Jenni Kokkonen

SPR:n yksityismajoituksen terveydenhoitaja Laura Vilander

Muistilistan on laatinut th Maija Vuorinen

